

Zwedenreis met Tabijn Kinderopvang

Met alle zintuigen inspiratie opdoen bij Reggio Emilia geïnspireerde scholen en voorscholen: een verrijking voor de deelnemers. Tijdens de studiereis zijn prachtige kinderopvang- en onderwijsplekken in Zweden bezocht. Waar ieder kind competent is, rijke speel-leerruimtes zijn ingericht (binnen en buiten) en professionals 'de 100 talen van een kind' tastbaar maken. Op zoek naar Pippi, het eigenwijze en competente meisje uit Zweden.

Educatieve Dienstverlening | Het Jonge Kind

 Ijselgroep
Onderwijs en Zorg

Tabijn

méér dan onderwijs

Omdat er niets mooiers is dan het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van (jonge) kinderen, stimuleert de IJsselgroep professionals over grenzen te kijken naar inspirerende kinderopvang- en onderwijsplekken. Jonge Kind specialist Ellen de Haan bezoekt daarom al jaren met grote en kleine groepen Reggio geïnspireerde scholen en voorscholen. Op zoek naar sporen van betrokkenheid. Rijke speelleerruimtes. En pedagogen die competente kinderen hun honderd talen laten ontdekken.

Met een groep op pad gaan is een boeiend avontuur. Zo ook met de groep van Tabijn, die in oktober 2021 met ons op pad ging. Het reisprogramma is gevarieerd en vol. Iedere dag heeft een eigen thema. Het doel van Tabijn is om door deze reis verder te bouwen aan hun beelden en visie die straks zichtbaar mogen worden in hun nieuwe schoolgebouwen. En verbondenheid te creëren bij de mensen die met de jonge kinderen werken in de nu drie, straks twee scholen. Fysiotherapeuten, pmers, groepsleerkrachten 1/2, management en onderwijsinhoudelijke begeleiding.

We gaan op zoek naar Pippi. Het eigenwijze competente meisje uit Zweden.

Reisprogramma

- Dag 1 'Je indrukken uitdrukken' – reisdag en rondleiding Gamla Stan
- Dag 2 'De omgeving duiden' - bezoek aan 2 Reggiovoorscholen in Vasteras
- Dag 3 'Welkom!' – bezoek aan 3 voorscholen in de buitenwijken van Stockholm
- Dag 4 'De kunst van het waarnemen' – bezoek/workshop bij Reggio Institutet – vrije tijd en vlucht terug.

Dag 1 Je indrukken uitdrukken

Best spannend, elkaar treffen op Schiphol. We hebben elkaar gezien tijdens een online ontmoeting, maar voor een aantal wordt dit de eerste live ontmoeting. Langzaam vinden we elkaar. Op één na. Eén collega is door de wekker heen geslapen. Als we onze bagage hebben ingecheckt komt ze aangerend. We zijn compleet, we kunnen op pad.

De reis verloopt voorspoedig. Taleb, de buschauffeur wacht ons al op in Arlanda en hij brengt ons meteen in een hele andere wereld. Zweden maakt indruk. Met een prachtige herfstzon die ons laat zien hoe mooi dit land is. We checken in bij ons hotel. En dan krijgen een heerlijke lunch-to-go en een OV kaart. Ons hotel ligt aan het water, bij de boothalte. Op de boot is ook onze gids, Jessica. Ze heet ons welkom en loodst ons door de binnenruimte naar het bovendeck. Jessica heeft er zin in, ze popelt om te beginnen.

De wandeling is verrassend. Jessica kiest voor paden, plekjes, beelden. Ze neemt ons mee de ondergrondse in. Vertelt over koningshuizen, Nobelprijswinnaars. Over redders in de tweede wereldoorlog, over activisten die bomen gered hebben van het kappen. Over emancipatie, over keuzes, over verantwoordelijkheid. Ze weet veel, vertelt beeldend en boeiend en wil onze tijd ten volle benutten. We lopen door Gamla Stan, het oudste stadsdeel van Stockholm. Een stadsdeel wat geschiedenis én toerisme ademt. Er is zoveel te zien. Jessica vertelt en wijst en voegt toe. In de groep gebeurt meer dan het verhaal wat Jessica wil delen. We weten dat we een vrij moment zullen hebben om te winkelen. Winkeltjes worden ontdekt, restaurantjes, koffielekjes. Souveniertjes in bomvolle etalages. Pippi's, rendieren, voetbalshirtjes.

Na een smakvolle maaltijd in ons hotel, eindigen we de dag in de lounge. Waar we onze indrukken proberen uit te drukken. We hebben het over onderwijs. Over haast hebben. Teveel willen en plannen. Het plan in je hoofd. Jessica is de leerkracht die we allemaal bij tijd

en wijle zijn: Je kent je planning, je weet wat je wilt doen en je wilt de aandacht van de groep. Ook de evaluatie was zo'n moment. Boeiend onderzoeksmateriaal.

De komende dagen gaan we ons verdiepen in de pedagogiek van het luisteren. Staan we stil bij de verschillende pedagogen, de omgeving, de volwassenen, de peers of groepsgenoten. En bij competente, onderzoekende kinderen. We besluiten de dag erop in de bus nog even terug te komen op

het thema. Indrukken uitdrukken. Met een kort verhaaltje over Jessica en de boot. Over samen op pad zijn, over een plan in je hoofd. Onze reis is begonnen ...

Dag 2 De omgeving duiden

Västerås ligt buiten de stad en op maandagochtend wordt veel gereisd naar en van Stockholm. In een busreis van anderhalf uur luisteren we naar de verhalen van Ellen en genieten van het prachtige uitzicht. Het is opnieuw een zonnige dag. Alles werkt mee om ons Zweden op zijn mooist te laten zien.

We komen aan bij Emilia West. Carina Kandell heet ons van harte welkom. Er zijn helaas geen kinderen vandaag. Twee keer per jaar hebben de medewerkers een nascholing. Eén van die dagen is nu. We wisten ervan en kozen ervoor toch te komen. Het thema 'De ruimte duiden' kan zo veel aandacht kijken, we hebben alle tijd en rust om door de ruimtes te struinen.

Carina's verhaal maakt indruk. Hoe zij 25 jaar geleden gestart is, geïnspireerd door Reggio. Hoe ze ging bouwen en daarmee ontdekte wat wel en niet past in hun aanpak. Hoe ze groeiden, uitbreiden. En hoe ze een olievlek geworden zijn in de gemeenschap.

De Reggio Emilia approach is géén methode, maar een benadering. Dat wordt duidelijk in het verhaal. Carina spreekt niet van een methode, niet van doelstellingen. Maar van bedoelingen en procesgerichte benaderingen. Ze spreekt over het jaarthema 'Sustainability', wat we ook op de andere plekken zullen gaan zien.

Over de Reggio approach is veel geschreven. De aanpak is vertaald in vele talen. Over de hele wereld zijn points-of-references, zo ook in Nederland. Wil je je verdiepen dan is er volop (actuele) literatuur met prachtige documentatie om je te voeden. Want 50 jaar na de start is de Reggio Emilia approach nog springlevend en weet veel mensen te inspireren. In dit artikel beschrijven we niet de aanpak of achtergronden, maar staan we stil bij onze bijzondere ervaringen en gesprekken gedurende onze reis.

Corona heeft een wissel getrokken, zoals overal in de wereld. Het contact met ouders is, net als bij ons, veranderd. De focus van de Emilia-voorscholen van Carina en haar dochter Sandra is opnieuw in contact komen, met de omgeving, met de gemeenschap, met de families. Daar zijn de projecten op gericht.

Er is veel gebeurd in 25 jaar tijd. Zoals in de warme overdracht naar de basisscholen in de omgeving. In de periode dat een kind naar een volgende school gaat, komt de groepsleerkracht een dag meedraaien. Het kind mag vertellen hoe hij leert, speelt en ontdekt. Waar hij goed in is, hoe hij dingen aanpakt. En als het kind een poosje op de basisschool zit, gaat een voorschool-begeleider een dag meedraaien op de basisschool. Om te kijken hoe het gaat. 'Wat vroeger ondenkbaar was, gebeurt nu gewoon!', zegt Carina trots. Ze is inmiddels gepensioneerd. Is gedurende corona ook niet op 'haar' scholen geweest. Dat deed pijn én was goed voor het loslaten. Sinds de coronaregels wat versoepeld zijn mag ze weer binnen. 'Ik was een beetje bang', geeft ze eerlijk toe, 'zou het nog zijn hoe ik het graag zie, of zou het veranderd zijn'. Ze lacht een stralende lach 'Ik ben zo trots. Het gaat gewoon door hier. Het ziet er fantastisch uit, mijn dochter doet goed werk met haar team'.

Een blik in de ruimtes

De ruimtes en hoeken in Emilia West zijn sfeervol, goed gedoseerd en uitnodigend ingericht. Foto's illustreren de processen van kinderen. Alles straalt rust en aandacht uit. Het team loopt rond. Maakt foto's, duikt in hoekjes. En overall ontstaan boeiende gesprekken. Vooral omdat de groep binnenkort twee nieuwe gebouwen mag inrichten. Sommige gesprekken zijn heel praktisch. Materialen worden gegoogled. 'Die gaan we bestellen!' Er wordt vergeleken met Nederland. 'Dit zou bij ons niet mogen'. 'Dit zou ik ook wel willen, maar ja...' en dan volgt GGD, inspectie. En de uitdaging om grenzen op te zoeken en te kijken wat wel kan. De twee specialisten motoriek die mee zijn, kijken verlekkerd als een kind in een snoepwinkel. De buitenruimte is zo rijk en uitdagend. Carina vertelt dat alle hoeken die binnen zijn, ook buiten te vinden zijn. En andersom. We ontdekken een parcours wat uitgezet is tussen bomen. Met pallets, boomstammen, stenen. Opnieuw denken we na over wat bij ons kan en mag. Maar de plek raakt en boeit!

Verschillende perspectieven

We wandelen nog een stukje door een park, gaan lekker lunchen boven op een berg met wijds uitzicht en reizen dan door naar Emilia Drie. Een andere locatie van Carina en Sandra. Er staat een grote zwarte schutting om de tuin. Helemaal niet zoals je zou verwachten. Carina vertelt over de strijd die ze gehad heeft met de gemeente. Vanwege geluidsnormen moest er een scherm komen (ja, ook hier zijn regels). Ze heeft het niet kunnen winnen, maar heeft schermen geplaatst met grote ramen erin. Om trouw te blijven aan de visie en zichtbaar te blijven in de buurt. Ook om kinderen de wereld om de voorschool heen te laten zien, tijdens hun buitenspel.

Binnen staat een grote open keuken. Daar wordt dagelijks gekookt. 'Die strijd heb ik wel gewonnen', zegt Carina strijdlustig. Een open keuken zou te gevaarlijk zijn voor kinderen. Het mocht niet. Carina heeft eindeloos de regels opgezocht en opgerekt. En hij is er gekomen. Omdat kinderen midden in het leven mogen zijn. Daar hoort koken, kijken, meesnijden en de heerlijke geuren ruiken ook bij.

Aan de voorzijde van deze locatie is een grote serre. Het atelier. Er is heel veel te doen, te zien en te pakken. Eén van de deelnemers loopt binnen en roept 'Jongens, wat een zooi hier!'. Ik sta achter hem en schrik. Hij schrikt van mij. 'Ik bedoel dat ik dit niet zou willen in onze scholen', zegt hij half verontschuldigend. 'Zoveel spulletjes, geen overzicht'. Grappig, ik zie juist heel veel ordening en uitnodiging. We praten nog even door, maar gaan dan ieder een eigen weg. Ik merk dat ik geraakt ben door de hardheid van de opmerking. Later komt hij terug. 'Ik bedoelde veel spulletjes', zegt hij grappend. 'Maar zo wil ik het dus echt niet, op onze nieuwe school. Ook niet al die kleine hoekjes en spulletjes'. Er ontstaan levendige gesprekken tussen ons, tussen de collega's. Hoe gaat de nieuwe school eruit zien. Wat is fijn, wat niet. En in wiens ogen?

Op de terugweg in de bus golven de gesprekken. Er is opnieuw file, dus we hebben veel tijd. We hebben mensen gevraagd twee foto's te maken die volgens hen écht duiden wat er te doen is en uitnodigen. We vragen hen elkaar in de bus op te zoeken en de foto's te laten zien aan elkaar. Opnieuw ontstaan boeiende gesprekken. Over wat raakt, wat niet. Over wat je graag zou willen. Over je eigen perspectief en biografie. En over wat past bij de kinderen van Tabijn.

's Avonds eten we aan het water, in opnieuw een sfeervol Zweeds restaurant. De gesprekken zijn levendig. Er is veel gebeurd vandaag.

Dag 3 Welkom!

Alhoewel er in Zweden weinig mondkapjes en coronapassen te zien zijn, is het wel merkbaar dat er corona is. We mogen niet met de hele groep in de voorscholen die we vandaag gaan bezoeken. Dat elk nadeel z'n voordeel heeft, merken we vandaag.

Dit reizen is avontuurlijker dan in een touringcar bus stappen. Vandaag reizen we met het OV: met de boot, met de bus en de metro. Een mooie manier om weer een stukje stad te zien.

Bij Stella Nova heet Anitha ons van harte welkom. Een deel van de groep mag meteen naar binnen. Een ander deel van de groep zal gaan wandelen met kinderen door de wijk. Stella Nova ligt in een bijzondere wijk, in Stockholm. Er leven veel nationaliteiten, er is veel armoede. De wijk is in de jaren '70 gebouwd. Alle parkeerplekken zijn ondergronds. Hoge flatgebouwen staan in een mooie parkachtige omgeving. Stella Nova is vanaf '72 gevestigd in de volledige benedenverdieping van één van de enorme gebouwen. Daar zit het

nu nog steeds. In '94 zijn de inmiddels overleden Nevelle Harper en zijn vrouw Anitha hier gestart. Ze zijn begonnen met het verwijderen van honderd deuren, zodat alle ruimtes in het gebouw in verbinding staan met elkaar.

Voor het gebouw staat een boom, die herinnert aan Nevelle. Zijn overlijden heeft zichtbaar impact gehad. Er is veel gebeurd sindsdien. Anitha heeft vooraf aangegeven 'Het gaat niet zo goed met ons, maar vrienden zijn altijd welkom. Ook in slechtere tijden'.

Met peuters op pad

De kinderen zijn gewend om veel buiten te zijn en te struinen door de wijk. Ze wandelen vaak en veel. Liefst naar het bos of één van de twee meren. Ze gaan eigenlijk nooit naar de prachtige speeltuinen in het park. 'Die zijn voor de bezoeken met hun familie', vertelt Monira. 'Zij mogen daar lekker met hun kinderen zijn, wij zoeken de echte natuur op, daar is genoeg te ontdekken'. Met de helft van de groep gaan we het park in.

Drie peuters komen wat verlegen op ons afgelopen. Terwijl ze hun veiligheidsvestjes over de warme buitenpakken aankrijgen, vraagt Monira wie er met een 'Hollanda' wil wandelen. Een klein handje nestelt zich in de mijne. Ze heet Sally, kijkt me met grote ogen aan. We gaan op pad.

Terwijl we wandelen, praat één van de peuters honderduit. Ze heet Shemina en is 2. Dit is haar vierde dag op de voorschool. Aan de hand van Monira wijst ze, praat en duidt. Alhoewel ze Zweeds spreekt, is het goed te volgen. Ze ziet bessen, vogels, blaadjes, bloemen, appels, een veertje, stenen ...

De pedagogiek van het luisteren

Onze groep is druk met elkaar verhalen vertellen. We zijn veel op elkaar gericht, niet zozeer op de omgeving. We vertellen elkaar hoe verrassend de wijk is, hoe mooi. En fijn dat er zoveel ruimte is. We vergelijken het met onze wijken. Het valt me voor de zoveelste keer op hoe weinig wij zien, in vergelijking tot de kinderen. En hoeveel en hard we praten. 'Hier gaan we het bos in', vertelt Monira ons. De weg gaat best flink naar beneden. Er liggen glibberstenen, struikelwortels, gras en nat zand. 'Vanaf hier zijn we altijd stil. En we lopen om beurten, achter elkaar'. Voorzichtig glibberen we naar beneden.

Monira loopt voorop, de kinderen en wij volgen. De kinderen zetten hun stapjes weloverwogen. Omdat het ineens stil is, lijkt het of we een nieuwe wereld in stappen. De bladeren ruisen, we horen geluiden van dieren, van water. De kinderen kijken rond. We horen iets, maar zien nog niks. Dan ontdekt één van de kinderen een kat. Soepel beweegt de kat door het gras. Met haar voorpoten op een grote steen, blijft ze roerloos staan. Wij ook. Haar vacht glanst, ze ziet er mooi en soepel uit. 'Een kat', fluistert één van de kinderen. De drie volgen de kat in haar bewegingen, proberen dichterbij te komen.

De wandeling zet zich voort, kris kras door het bos. Over een stenen pad. Naar het meer. Overal zijn dieren. Geluiden. We zoeken vogels, vinden veertjes. De kinderen reageren op wat ze zien en horen, en op elkaar.

'Eendjes!', wijst Shemina enthousiast. De andere twee gaan meewijzen. Een begint te tellen. Ik hoor Shemina vragen 'Waar is de papa?' Ze tuurt met haar ogen over de plas. Er zwemmen veel eenden en ganzen. Verschillende soorten. 'Waar is de papa?', herhaalt ze. Dan een opgeluchte zucht. 'Daar is de papa!' Er zwemt een eend met een grijzere en vlekkerige kop dan de anderen. De groep is enthousiast aan het tellen en ontdekt steeds meer eenden.

Competente kinderen

Bij het water verwonderen de deelnemers zich over de kinderen. Hoe zelfstandig ze zijn, hoe vrij ze lopen en vragen. En wat er allemaal gebeurt op zo'n tocht. Ze kijken naar de begeleidingsstijl van Monira. Sally komt gevaarlijk dicht bij de vijverrand. Monira ziet het ook. Ze laat Sally in eerste instantie dicht bij de rand lopen. Hurkt tussen Sally en Shemina in en omarmt de twee meisjes. De meisjes wijzen en vertellen. Monira praat mee, luistert, vult aan. En met een zachte armbeweging beweegt ze Sally van de rand weg.

'Dat zou je bij ons eens moeten doen', vertelt een collega. 'Iedere dag op deze manier zo'n stuk gaan wandelen. Dat zijn ze niet gewend. Zouden ze het kunnen?' Samen verkennen collega's de verschillen met thuis. Wij gaan niet weer en wind naar buiten. Wij houden niet stil, we praten, we instrueren. We behoeden ze, waarschuwen ze, zeggen ze wat te doen en benutten altijd onze educatieve agenda. We hebben het druk, willen op tijd terug zijn. We vragen niet aan kinderen welke kant ze uitwillen, of het goed is dat we terug gaan. We zijn niet stil. We roepen als kinderen te dicht bij het water komen.

Zijn deze kinderen competent of hebben wij iets te leren?

De kinderen vertellen het verhaal

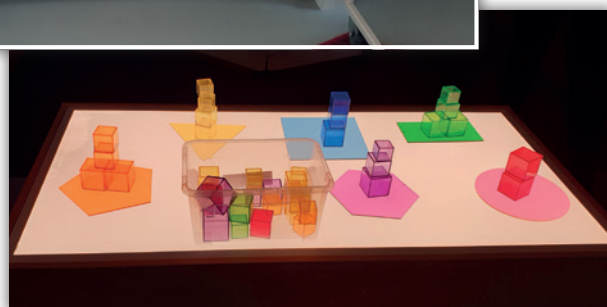
Blaadjes, besjes, bloemen. De kinderen verzamelen en raken met hetzelfde gemak weer kwijt. We zijn anderhalf uur op pad geweest, maar de kinderen waren het nog lang niet zat. Rustig lopen we terug naar Stella Nova, waar de blaadjes en besjes een plek gaan krijgen en onderzocht gaan worden. Met verf, klei, papier, licht.

Tijd voor koffie, tijd voor het verhaal van Stella Nova. Misschien vertelden de kinderen ons al het hele verhaal. En hoefden wij alleen maar te luisteren en te kijken.

Met de bus naar een ander stadsdeel

In de middag bezoeken we een 'Open Voor-school'. Het gebouw blinkt van nieuwigheid, het is pas een paar maanden open. Ylva heet ons welkom. Dit gebouw is voor families die hun kinderen nog niet op voorscholen hebben, die net nieuw zijn in Zweden of gewoon verbinding en contact zoeken. Het is ook weer Reggio-geïnspireerd. Eén pedagoog ontvangt op verschillende dagdelen families met baby's en peuters. De ruimte is uitnodigend. Er is plek om koffie te drinken, eten te koken. Ateliers of cursussen te volgen. Je verhaal te doen. Te spelen met je kind. En ondertussen zijn er waardevolle gesprekken waardoor je weet wat er te doen is in Zweden, waar je hulp kunt vragen. Ook ontstaan er mooie vriendschappen tussen jonge ouders. Op het moment dat kinderen naar de voorschool gaan, komen ze niet meer in deze open ontmoetingsplek. Maar hopelijk is er dan al een stevig fundament gelegd.

De deur heeft een slot en een bel. Dat verrast, bij al die openheid. De pedagoge vertelt ons dat de wijk net als de wijk waar we vanochtend waren een heel divers publiek kent. En dat de deur bewust op slot is. Omdat volledig open niet kan in deze wijk. Er zijn niet veel woorden voor nodig om te begrijpen wat ze bedoelt.

Heel anders ...

Het laatste schoolbezoek van deze dag is aan een gloednieuw groot centrum. Het is bewust duurzaam gebouwd. En is nog in ontwikkeling. Mooie sedum op de fietsenstalling, een groot boventerras waar schooltuintjes gaan komen. Een sfeervolle half binnen, half buiten serre waar kinderen straks buiten kunnen slapen.

We merken het verschil op met de Reggio geïnspireerde voorscholen die we eerder gezien hebben. Ook hier zijn elementen terug te vinden. Maar hier waait duidelijk een andere pedagogische wind. We krijgen boeiende gesprekken over de ruimtes. Het is heel kindvriendelijk, aangenaam en indrukwekkend. Sommige hoeken zijn uitnodigend en sfeervol. In iedere ruimte, ook die van de allerkleinsten – de 1-jarigen –, hangen cijfers en letters aan de muur. De dagen van de week, de maanden van het jaar. En dat levert boeiende gesprekken op, opnieuw ...

Struinen door de stad

Verzadigd van indrukken en met toch wel wat shop- en souvenirbehoeften, reizen we met de trein terug naar het centrum. We zwermen uit elkaar en zien elkaar pas weer terug met het avondeten. Ellen heeft opnieuw een hele bijzondere eetplek weten te vinden. We weten de weg, we hebben een OV kaart. Dus iedereen gaat op eigen tempo en tijd terug naar het hotel. Dankzij Anitha, Monira en Ylva is ook deze dag weer heel indrukwekkend geweest ...

Dag 4 – de kunst van het waarnemen in het Reggio Institutet

Minder consumeren, meer creëren

Het Reggio Institutet begeleidt en inspireert de Reggio geïnspireerde voorscholen in en rond Stockholm. Het jaarthema 'Sustainability' zijn we op alle locaties die we bezocht hebben al tegengekomen. Als we onze natgeregende jassen hebben opgehangen, start de workshop met Karin Gandini. Ze stelt zich voor en vertelt in een vlot tempo over het Institutet en de aanpak, maar wil vooral aan de slag. Minder consumeren, meer creëren is haar motto. En dat leeft ze voor.

In groepjes van 4 mogen we naar buiten. Er ligt een opdrachtblad klaar, spiegels, gekleurde transparante vellen. We gaan iets hards en iets zachts zoeken. Daarvan gaan we foto's en filmpjes maken, in allerlei perspectieven. We mogen filters en effecten gebruiken. We hebben een kwartier en gaan dan weer binnen aan de slag.

'Minder consumeren, meer creëren is haar motto'

Daar staan ateliers klaar met uitnodigend materiaal. En we gaan verder het harde en zachte object onderzoeken en ons uitdrukken. Onze foto's en filmpjes bewerken. Er staan Ipads op standaards met digitale microscopen. Een beamer. Decors. Papier, potloden, verf. We gaan experimenteren, uitproberen. Tekenend, schetsen, filmpjes maken. Met allerlei middelen.

Crossing Borders

In de afgelopen jaren heeft het Instituut de tentoonstelling Bordercrossings uit Italië naar Zweden gehaald. (Grensoverschrijdende | Reggio Emilia Instituut). In Crossing Borders wordt de digitale wereld aan de honderd talen toegevoegd. Op allerlei manieren wordt onderzocht wat de digitale wereld toe kan voegen aan het verwonderen, onderzoeken en ontdekken. Het blijkt een uitnodigend perspectief. Het Instituut heeft ateliers aan de tentoonstelling toegevoegd, omdat ze bezoekers vooral willen laten maken, produceren en toevoegen. Voor onze workshop is gekozen voor een aantal perspectieven.

*'Probeer zoveel mogelijk uit',
zegt Karin. 'En begin snel,
we hebben niet veel tijd!'*

De digitale middelen nodigen uit. De ruimte met de beamer trekt collega's. De opstelling om filmpjes te maken en de microscopen ook. Binnen vijf minuten is iedereen aan de slag. Het gaat snel, het exploreren en uitproberen. Dat is ook de bedoeling. 'Het hoeft niet mooi te zijn, ga vooral veel doen.' spoort Karin ons aan.

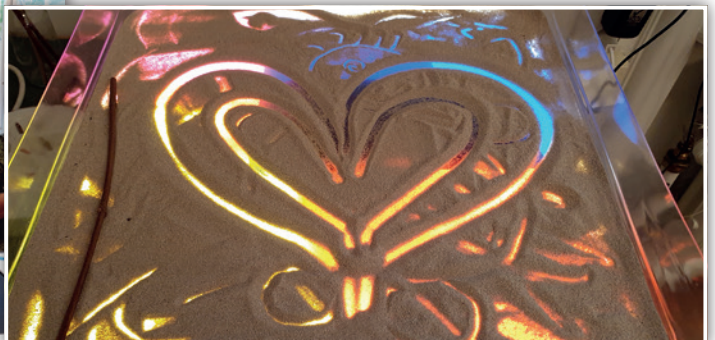

In een snelkookpan

De bedoeling van dit werken in een snelkookpan is in een korte tijd ontdekken met hoeveel technieken je opnieuw naar eenzelfde voorwerp kunt kijken en wat dat met je doet. Karin adviseert ons de komende tijd bij te houden op hoeveel manieren je je uit kunt drukken, welke materialen je gebruikt.

De tijd vliegt voorbij. We ruimen op. Onze telefoons vol uitprobeersels. In de tassen zitten wat blaadjes met schetsen. We nemen nog even de tijd om te schrijven. Op de mooie ansichtkaarten die Ellen speciaal voor deze reis heeft laten maken.

Er wordt druk geschreven. Het valt niet mee om nu al aan te geven wat er precies geraakt heeft, het is zoveel.

Een greep uit de reacties

- Ik heb fantastische verwondering gezien en mooie gesprekken gevoerd.
- De bevrologenheid en warmte waarmee verteld werd, heeft me geraakt!
- Ik ga anders naar kinderen kijken; Meer focus op het proces, minder op het eindproduct.
- Vertrouwen geven, uitnodigen, uitdagen.
- Luisteren en kijken naar het totale kind.
- De gesprekken met collega's, de verbinding die deze reis gaf.
- De ontmoetingen met kinderen, met bevrologen pedagogen. Met elkaar.
- De rijke leeromgeving, overzichtelijk, met onderzoeksmogelijkheden.
- Ruimtes transformeren en werken vanuit visie.
- Less is more. Uitdagend materiaal.
- Op reis met mijn team – de mooie gesprekken – wat past bij ons?
- Kijken vanuit verschillende perspectieven.
- Kinderen mogen zelf met ideeën komen, dat zorgt voor betrokkenheid en meer eigenaarschap. Ze mogen zelf ontdekken en ervaren. Wij mogen meer verantwoordelijkheid geven.
- Ik wil mijn team meenemen en hen dit ook laten ervaren. En dan de inrichting aan gaan passen.
- Ouders: Dit kan bij ons veel beter! Ouders anders informeren en meer te weten komen over wie zij zijn, hun achtergronden.
- Portfolio: Kind heeft meer zicht op en is eigenaar van zijn eigen ontwikkeling.
- Ik mag nu gaan doen wat dichterbij mij staat!

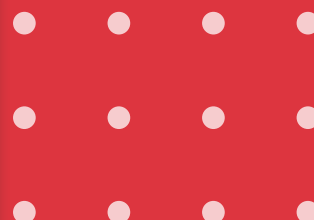
Nog even wat Stockholm snuiven

We hebben nog even tijd om te lunchen en de stad in te gaan. De laatste cadeautjes voor het thuisfront te kopen. En nog een keertje een stukje Stockholm te bekijken. En dan reizen we terug. Met de bus, met het vliegtuig. Op de luchthaven trekken we nog één keertje onze Pippi-sokken aan. We maken een foto en gunnen elkaar nog heel veel mooie stappen.

Twee blonde meisjes kijken verbaasd naar wat we aan het doen zijn. Ze gaan in gesprek met een aantal van ons. Leerkrachten zijn altijd leerkrachten. Ook op het vliegveld.

Nog even wat Stockholm snuiven ...

Nieuwsgierig?

Meer weten over deze unieke studiereis?

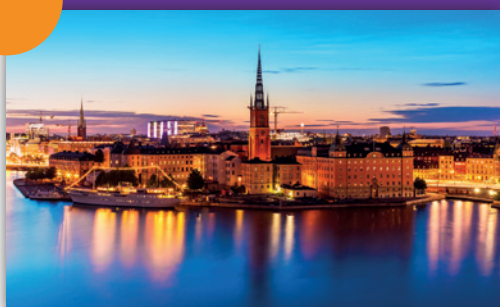
Neem contact op met:

Ellen de Haan

06 24 91 23 71

ellen.dehaan@ijsselgroep.nl

IJsselgroep | Educatieve Dienstverlening

T 088 093 16 16

E info@ijsselgroep.nl

I www.ijsselgroep-ed.nl

 IJsselgroep
Onderwijs en Zorg